

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANACH

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 > — >
 Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

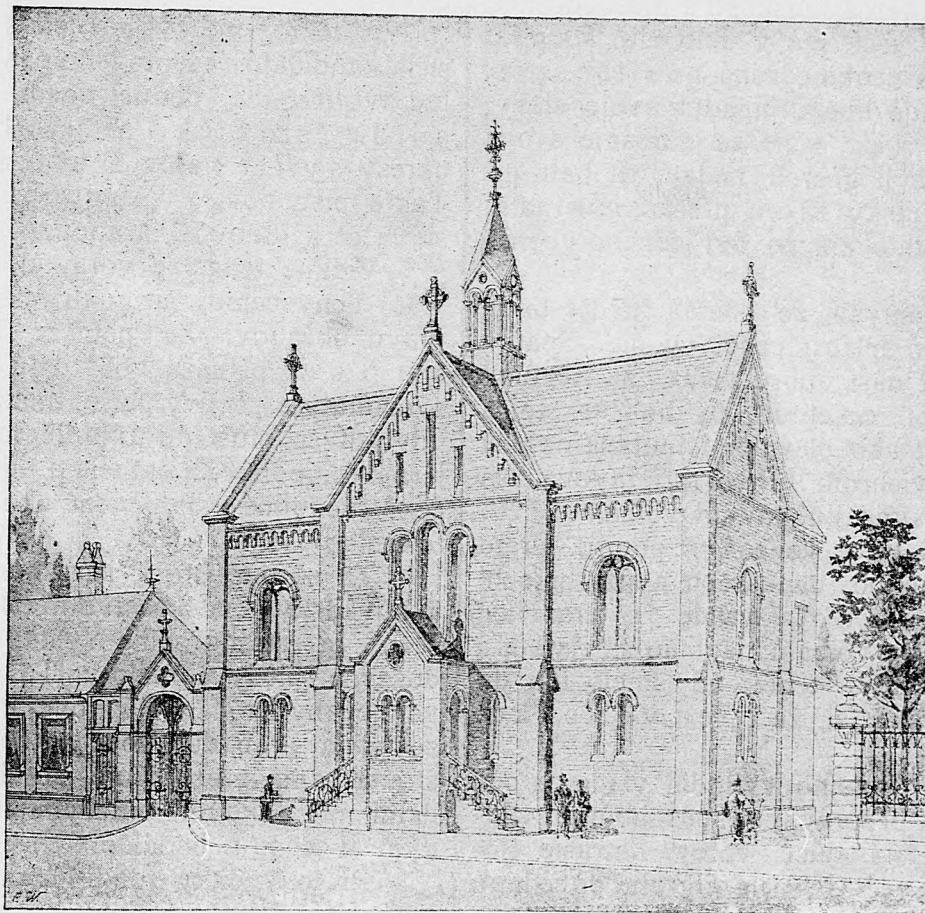
Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:
FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť
 VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Plán chrámu v Nyulási (v mošonskej stolici).

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Kreštania! kupujte len u kreštanov!

Boj na život a na smrť.

Nové volby vyslancov krajinských už pred dvermi nám stoja. Čo, volby? Ano, maly by to byť svobodné volby, ako sluší sa na ústavnú krajinu. Lenže dobre vieme už, čo znamenajú v Uhorsku volby. Nitra a Stupava poučila nás výborne, že na miesto svobodnej volby do módy prišlo v Uhorsku ošklivé násilenstvo, tyranská svevoľa a šliapanie všetkého ľudského práva. Preto smelo tvrdíme, že to, čo teraz diaľ sa bude pod viechou ablegátskych volieb, to nebude svobodná voľba, lež bude to borba a boj na život a na smrť.

Liberáli cítia, že zem kláti sa im pod nohama. Cítia, že každý človek, ktorý neztratil ešte cit spravodlivosti a slušnosti, s ošklivosťou odvracia sa od liberálneho tábora, ktorý nezná zákon a právo, nezná ľudskosti a presvedčenia, a ktorý len dve veci má v úctivosti, k a p s u s o v s o m totiž a neobmedzené násilenstvo.

Čím viac cítia liberáli úpadok svojej slávy, tým väčší boj chcú viesť za udržanie svojej moci. V tomto boji liberáli nedajú sa hatiť ničím. Božský i ľudský zákon prestať musí tam, kde jedná sa o ratovaní čo len jedného liberálneho vyslanca.

Nech nik nemyslí, že liberáli hľadeť budú na vôľu ľudu daň splácajúceho. Oj nie! Špatno gajdujúci liberáli naši dobre vedia, že nevôľou ubohého ľudu tak zmietnutí by boli so stolca svojej nadutosi, ako pleva zmietnutá a nesená býva hučiacim víchrom. Preto pripravovali sa liberáli už od dávna ku novým voľbám. Preto vynechali stá a tisíce voličov z popisu. Preto chodili s vrecom po bankároch a úžerníkoch, preto sľubovali všetko a všade, a teraz keď liberálne vreco ku voľbám naplnilo sa zlatom a striebrom úžerníkov, teraz už smelo idú do boja, lebo myslia si, že „ten vezie, kto má stí.“

I na sneme verejno vyhodili vláde na oči, že neslušným a bezprávnym spôsobom prevádzajú sa budú nastávajúce voľby. Zatrásie človekom, keď číta reč Gabriela Ugrona povedanú na sneme vtedy, keď ministerpredseda oznámil, že snem rozpustený bude. Ugron nemilosrdno bičoval liberálov ostrými slovami, keď rečnil, že s peniazmi úžerníkov predstupujú pred voličov a že s pomocou povyberaných predsedov volebných za ablegátov vyvoliť chcú v Pešti posbieraných bankárov, úžerníkov a predavačov. „Tu už nie proti beťárom a zbojníkom, lež proti volebným predsedom musíme zbroj nosiť“ — takto rečnil Ugron na sneme, za ktoré ostré slová i napomenutý bol od predsedu snemovne.

Veru smutno, že už takto vyslovujú sa na sneme o našich pomeroch a o našich voľbách. Smutno to, keď maďarské noviny každodenne spomínajú, že celé rady židovských bankárov a peňažných kupcov ponúkajú sa za ablegátov pánu Bánffymu. Noviny „Alkotmány“ písaly, že na 143 takých recipovaných vlastencov ponúklo sa, ktorí na svoje útraty chceli vystúpiť za ablegátov, lež že ich len 40 našlo milosť. Noviny „Magyarország“ č. 272. písaly, že v okrese Gödöllő (pešt. st.) židovský kandidát Wolfner vystúpil, ktorý sto tisíc zl. dal Bánffymu na volebné útraty. Benicky, župan pešt. stolice že osobne prosi, aby druhého kandidáta poslali tam, lebo že spomenutý židovský kandidát sotva zvíťazí. Avšak Bánffy že studeno odpravil župana a žiadal, aby Wolfnera kandidovali.

A takto vraj všade len sám minister posielal kandidátov a tento jeho posbieraný-vybraný ľud tvoríť bude budúci snem uhorský. „Nikde ani len slovíčko nemôže byť o tom, žeby okresy vyvoliť mohli si toho, kto sa im páči.“ Takto píšu noviny „Magyarország“, ktoré nesúhlasia s ľudovou stranou.

Vidíme teda, že voľby u nás podobajú sa viac lichvacému jarmoku, nežli svobodnému právu občanov. Za peniaze kúpim si barana a u nás za peniaze voliť dajú ablegáta. Každý svedomitý a poctivý občan uhorský s ošklivosťou odvrátiť sa musí od toho liberálneho lichvacého jarmoku, pretože drahšie a milšie musí mu byť čisté svedomie a statočnosť, ako judáške peniaze úžerníkov.

Tá strana, ktorá len korhellicou, peniazmi a hovädským násilenstvom úfnosť má k víťazstvu, tá strana sama vystavuje si svedectvo duševnej biedy a nahoty. Tá strana, ktorá dovoľuje, aby žandári, slúžnovci a fõišpáni kortešmi zostali a svobodu voličov nohama šliapali, tá strana sama prezradzuje, že nie zdravými zásadami, nie pekným, múdrom slovom, lež len plným vrecom a bodákom chce a vie bojovať.

Preto výčitky robili liberálom v snemovni magnátov i biskupi, keď ten chýrny kancelárparagraf odmrštili a vyslovili sa, že Uhorsko do veľkého nešťastia prísť musí, jestli liberáli len násilenstvom budú chcieť krajinu spravovať. Arcibiskup Samassa a biskup Šlauch ukázali v rečiach svojích, že nie len dedinskí farári a kapláni, lež i vyššie kňazstvo zatracuje špatné vyčinenie liberálov.

Lež liberálov to ani mak nemýli. Veselo hľadia novým voľbám v ústrety. Vreco je plné, víno a pálené hotové je v pivniciach, žandár

poslúchať musí, slúžny ponižene hľadá na župana, a župan rozkazy plniť musí ministra. Poslúchaj, lebo je ináč po chlebičku! Toto je naša svoboda, toto je liberálny poriadok.

Budeme mať teda voľby. Liberáli potrasú vrecom, a len tak sypať sa budú z neho liberálne mandáty ablegátov. Len ľudová strana trošku mrzutosti robí pánom mameľukom, keď ľud poučuje, aby nehlasoval za korhelicu a za peniaze úžerníkov, lež dľa presvedčenia svojho. Preto liberáli boj vypovedali ľudovej strane, boj na život a na smrť.

A prečo majú byť pred časom nové voľby? Veď až do februára platný bol mandát pánov ablegátov, volených na päť rokov. Nuž preto musia byť nové voľby, aby noví ablegáti odhlasovali väčšiu kvótu (pomoc) Rakúsku. Kto nesľúbi, že hlasovať bude na väčšiu kvótu, tomu liberáli tiež vypovedia boj na život a na smrť.

Väčšia kvóta, väčšie farchy pre Uhorsko, to je príčina terajšieho boja na život a na smrť.

Mužovia, ženy, dietky! modlite sa každodenne za víťazstvo ľudovej strany!!

POLITICKE CHYRY.

Falk sa vyslovil pred voličmi, že zvýšenie kvóty by bolo namerané proti smýšľaniu a vôli celého národu uhorského. Dobre nám padlo čítať tieto slová takého liberálneho korifea. Len či Bánffy tiež tak smýšľa?!

Košuthovci a Ugronovci sa usniesli že jedon druhého budú všade podporovať proti kandidátom iných stránok.

Zas jedon liberálny farár. SLYŠALI sme, že Ignácovi Gondovi, farárovi to stupavskému ponúkli mameľuci stupavský okres, jestli vystúpi s liberálnym programom. Jestli je to pravda, voličia stupavskí, chráňte sa naňho hlasovať! Pri volbe on je len jednoduchý kandidát liberálny, a tak netreba do ohľadu brať, že je on kňaz. Keď je on priateľ ľudu, prečo nevystúpi s programom ľudovej strany, ktorá jedine bojuje proti burse, beznáboženstvu a všetkému, čo ľudu len na škodu je!?

Na prosbu a zodpovednosť dp. far. Eduarda Soltésza vrele odporúčame voličom okresu héthárskeho p. ablegáta Ludevíta Bornemisszu, ktorý následkom cirkevnej politiky opustil masný hrniec mameľucký. Nebude-li tam ľudového kandidáta, telomdušou treba tohoto hodného pána podporovať.

V Novej Vsi (Igló) ľudovým kandidátom bude generál barón Ján Mariassy.

Už skoro celkom istá vec je to, že v Rusku nástupca Loban va Nelidov bude, ktorý je ruským vyslancom v Turecku.

Ľudové shromaždenie sa dnes vydržiava v Keszthelyi s nás edovným programom: 1. Zahájenie predsedy; drží gr. M. M. Esterházy. 2. Naše politické polohenie, drží gr. F. Zichy. 3. O ľudovej strane, drží Karol Kálmán. 4. Záverečné slová predsedy.

V Sobote vystúpi s ľudovým programom za ablegáta prepošt Štefan Horváth. Pomery sú mu tam veľmi prajné.

Gróf Ferdinand Zichy vystúpi v Kecskeméte s ľudovým programom.

Už strieľajú. Vo Vacove držal programmovú reč ľudový kandidát farár Štefan Révész; jedon žiak ale, krivonosý Benjamin Epstein strelil naňho, ale ho netrafil, — jako »Alk.« ďalej píše — ľud rozhorčený vykrikoval: Hore sa proti židom! Bi žida? Židi nás zabijajú! Nedajme sa!

Snem je rozpustený. 5. okt. v kráľovskom paláci sa rozpustil snem vyslancov s určitou slávnosťou. Bánffy vraj ešte na jar vedel všetko vopred. Aj kandidátov mal povyberaných. Voľby sa započnú pravdepodobne 28. októbra, o čom sa uvedomia úradne mesta a úrady politické 8. okt.

V Moravských Sv. Jánoch vystúpi s ľudovým programom veľk. pán Jozef Kubina. Len vydržať pri ňom neohroženo.

Krajinský snem.

1. okt. v snemovni vyslancov veľká pračka bola. Horánsky napádal ostro Bánffyh, že nechal buchnúť kuriálne súdobníctvo v snemovni veľmožov. Ugron zas medzi inými hrozne obmaloval pomery slobody volebnej; sa vyslovil, že „dnes v Maďarorságu nie proti betárom a živánom, lež proti volebným predsedom sa musí zbroj chytiť do ruky. On je ale preto proti revisii (chudák!) Komjáthy a Apponyi napádali ministerpredsedu, že pri slávnosti u Železnej brány vykonávané ani spomienky nebolo tak o Maďarorságu, jako i prápor národný chýbal. Bánffy bol jako obarený; jednu múdru vec predsa povedal, že totižto rozpustí snemoveň

3. okt. v snemovni veľmožov na veľmi krátku chvíľu sa sišli členovia, aby sa im sdělilo rozpustenie snemovne vyslancov. Členovia sa poďakovali úradníkom za ich neunávnosť, s čím zasadnutie koniec vzalo.

V snemovni vyslancov všetky miestnosti byly až preplnené. Apponyi darmo sa oboril proti Bánffymu, aby povedal, či chce kvótu zvýšiť, alebo nie? Z podobnej príčiny ho česali aj Ugron, Hefli a Horánszky, Bánffy ale mlčal. Ešte Hock interpeľoval Perczela v záležitostach škaldálskych Ósbudaváru. Konečne predsedsa v záverečnej reči spomenul, že snem 5. okt. v budínskom kráľovskom paláci bude slávne rozpustený a zveleboval pokrok (zедnársko-liberálny?) Uhorske. O biede slov. ľudu ale ani spomienky nebolo.

Upozorňujeme

ľudových kandidátov, aby sa postarali za včasu o to, žeby do volieb každý ich volič aspoň dve-tri čísla „Kreštana“ do ruky dostal, lebo — nám píšú horlitolia — „Kreštan“ je najlepší a najistejší korteš. V tej veci treba sa na p. Lepšenyho obrátiť. — Ct. voličov ale prosíme, aby na mameluka a zednára-liberála nikdy nehlasovali. Keby to aj ich duchovný bol, a by vystúpil s liberálnym programom, ten najtuhší boj nech vedú proti nemu veriaci voličia.

Prenasledovanie kreštanov.

Ctení čitatelia rozpamätajú sa, že Fr. Bleszkány vydal „Piesne ľudovej strany.“ Tieto nevinné piesne štátny pravotar shabať nariadil, a tlačovú pravotu zavesil na krky tým, ktorí pri vidaní týchto pieseň účasť brali. V prvom rade na škripec beru toho, ktorý tieto nevinné veršiky písal; v druhom rade Fr. Bleszkány, ktorý tieto veršiky posbierať a pod tlač pripravil; v treťom rade na otázku berú Štefana Pašku, ktorý bol požiadal p. Bleszkány, že na jeho útraty aby vydal sošit pieseň ľudovej strany. Štefan Paška nedávno dostal predvolanie, aby 29. septembra pred sudcu Baloniyho sa dostavil. Sudca protokol hore vzal, v ktorom p. Paška bere na seba pred zákonom zodpovednosť za to „búre lie,“ ktoré nevinné slovenské veršiky proti cíblnému sobášovi a proti židom v sebe obsahujú. Pojednávanie v kratkom čase sa bude vydržiavať, a veľmi ľahko sa stať môže, že nevinne všetkých troch do chádku odsudia.

Oškliví židiska každý deň môžu vo svojich cesnakom raziacich žurnáloch opľuť kreštanov, jejich narodnosť a naboženstvo; a keď my kreštania v jarme stonajúci sme sa vyplakali, a od žalu dakedy nejakú bofastnú pieseň si zaspíme, už nás ten ošklivý liberalismus škrtí a dusí. Hej však aby Boh len trpezlivosti nám dal, nebude to vždy tak, jako je teraz. Aj nám prindú časy lepšie, časy kreštanskej slobody, v ktorých nie od žalosti ale od radosti si nótiť budeme

Prečo náhlia sa s volbami?

Mandát a poverenie krajinských ablegátov platné bolo až do februára budúceho 1897-ho roku, lebo dľa zákona krajinského na päť rokov volia sa ablegáti uhorskí. Ostatné volby mali sme r. 1892. vo februári, teda ešte neprejšlo, neminulo päť rokov a hľa; páni liberáli predsa už toho roku vyprostredkovali od kráľa nové volby. Čo je príčina tohoto náhlenia, čo je príčinou terajších volieb *predčasných*?

Pán ministerpredseda Bánffy osvedčil sa v snemovni ablegatov, že vraj opozícia (protivládne strany) prinútila vládu, aby nové predčasné volby vypísala, pretože vraj vláda nemala nádej, že opozícia slušne pojednávať bude o

rozpočte na budúci rok. Teda Bánffy opozíciu chcel obviňovať a zodpovednou činiť za predčasné volby.

Avšak vodcovia opozície hneď vstali a Bánffymu do očí povedali, že reč jeho nezodpovedá pravde a skutočnosti. Polónyi zretedelno povedal, že jediná príčina rozpustenia snemu a nových volieb je *vyššia kvóta*, vyššia miera peňažnej pomoci pre Rakúsko. I ablegát Ugron verejno povedal na sneme, že liberáli zase len klamať idú Uhorsko s novými volbami, pretože nechcú otvoreno vyznať, že pre Rakúsko *väčšiu kvótu*, väčšiu pomoc chcú odhlasovať. Ugron na oči vyhodil vládnej strane, že 35 percentov spoločných výdavkov chcú odhlasovať Rakúsku, kdežto Uhorsko dosaváď len 30 percentov spoločných výdavkov znášalo. Teda o *päť* percentov viac chcú nám na krky zavesiť páni tatári. Pri terajších volbách len takému kandidátovi sľúbili pomoc paňážnú z liberálnej kassy, ktorý *slepú* poslušnosť vopred prisľúbil vodcovi tatárov.

Liberáli teda teraz len preto prekonali nové a predčasné volby, aby pri volbách *nové sily* nasbierali ku *väčšej kvóte*, teda ku väčším farchám pre Uhorsko. Liberáli dobre vedia, že keď o päť percentov viac budeme platiť Rakúsku na spoločné výdavky, vtedy naše farchy zvyšia sa o *šesť millionov*.

Dobre vedia liberáli, že ľud, pod náramnými daňami už-úž klesajúci, so spravodlivým hnevom pozerá by na liberálov, keby otvoreno vyznali, že *nové farchy, nové výdavky*, chcú odhlasovať svojmu tatarskemu vodcovi len preto, aby ho pri vláde a na ministerskom stolci udržali. Preto nechceli otvoreno a uprimno hovoriť ani na sneme, ani teraz pri volbách.

Len dajte pozor milí bratia, či prizná sa ktorý kandidát liberálov, že na *väčšiu kvótu* bude hlasovať. Veď dobre vie, že s bičom nikoho neprivábi ku sebe, nuž teda ani neukáže ten nový bič, to jest *väčšiu kvótu*, s ktorou nás chcú liberáli teraz pekne okabátiť, jako nás okabátili v minulom sneme s civilným manželstvom. Pri predošlých volbách nič nepovedali nám o civilnom párení, a predsa ho odhlasovali proti našim prosbám; i teraz ani slovičko vám nepovedia o *vyššej kvóte*, o vyšších farchách, a potom predsa odhlasujú kvôli svojho vodcu hoc i čerta s rohama, lebo mameľuci vždy pozerajú len na milostivú tvár vodcu svojho, ktorý v jednej ruke drží bič, a v druhej kapsu s obrokom.

Teda zapamätajte si bratia, že pri terajších volbách sami voličia rozhodovať budú nad tým, či Uhorsko *väčšiu kvótu* (pomoc) dávať má Rakúsku. Bánffy vzácnym a milým chcel sa spraviť vo Viedni, uistiť chcel si ministerský

chlebičok, preto slúbil *väčšiu kvótu*, vyššiu pomoc pre Rakúsko. Preto vzal opraty sám do ruky a volby povedie on sám na spôsob niriatsky a stupavský.

Volby patria pod správu ministra vnútra, ale nepovedie ich nik iný, ako sám Bánffy ministerpredseda. On posielal kandidátov, on postaral sa, aby liberálna kassa zaokryť mohla výdavky pri tých komediach, ktoré sa menujú vraj — *volby*?

Noviny „Magyarország“ č. 272. písaly, že len jeden židovský kandidát *stotisíc* zl. udelil Bánffymu na volebné útraty. Teda liberáli nemusia sa báť. Vrecko sa naplnilo, len treba naň uderiť, žandárov a vojsko volať ku obrane „svobody“, a *vyššia kvóta* zvíťazí. x.

Sláva heckaplánom!

Sláva vám, bratia! Vy bojujete neohrožene, jako verní synovia cirkve, ktorá je teraz tak prenasledovaná. Daro vám nadávajú, daro vás prenasledujú; vy stojíte smelo, pevne, horlive za pravdy kresťanstva s najväčšou zmužilosťou. Neznáte záujmov nečistých, neznáte podlosť, neznáte zisk, za ktorým toľkí behajú: Boh je vaša hlavná zásada; Kristus, cirkev a ľud k právam svojim chcete priviesť. Čo ste vy? Anjelia lásky, učitelia pravdy, vodcovia slabých, potešitelia zarmutených! Svitá už; hlas váš sa ozýva po celej krajine; každý chytá zbraň, aby môhol za vami ísť, bojovať dokiaľ kapka krve bude v jeho tele. Zasluby vaše sú neoceniteľné. Prečo? Lebo nový život sa začína medzi ľudom naším, nová doba, Jakej ešte účastný nebol.

A jako ste ho k tomuto priviedol? S vašou horlivosťou, s vašou vytrvanlivosťou, s vašou múdrosťou, s vašimi kňazskými čnosťami, ktoré sa skvejú, jak hviezdy nebeské v nočnej tme. Krista nasledujete; jako On kedysi chodil medzi ľudom izraelským, vyučoval, uzdravoval, potešoval, tak aj vy robíte. Kto vás nevidel ľud náš oduševňovať? kto vás nevidel pri nemocného posteli? kto vás nepočul utrapených potešovať?! Nepriatelia povstali. Kto bol prvý, ktorý smelo vystúpil proti nim? Vy, bratia najmilší, ktorí ste ľudovú stranu tak rozširovali a rozširujete! Prichystali ste pôdu už popredku pre ňu, keď ste proti beznábožným novotám neohrožene kázali; keď ste otvorili prameň pravdy, o ktorom ľud náš máličko, alebo z hola nič nevedel, a na pravú cestu ste ho priviedli. Rozvili ľudovej strany zástavu; nové heslá sa začali ozývať; ľud obdržal vyborných vodcov: a vy? Vy ako poboční plukovníci, k tejto zástave ste sa pripojili; lebo ste videli, že len táto nás obraní, dá nám nazad to, čo sme ztratili, o čo nás nemilobohu olúpili. Začal sa boj; potupovaná bola naša viera; ubiedený náš ľud: a vy ste sa zaujali zaň, začali ste pracovať, tak jako do teraz snáď nikto.

Čo bolo treba nášmu ľudu najprv, aby mal osvetu, dostal smelosť, seba-povedomie a prebudil sa z tuhého spánku? Noviny; noviny v katolíckom smysle skladané, ktoré ho nielen o cirkevných veciach poučovali budú, lež, ktoré ho aj o politických pomeroch poučia;

ktoré smelo bičovať budú všetkých tých, ktorí občianske práva nohama šliapu a svojich spoluobčanov zdieľajú. Liberalismus s bezbožnými novinami svojimi priviedol mnohých do siete svojej; posmieval sa kresťanstvu, na potupu priviedol naše krásne články viery, všetko, čo bolo svätého, vážneho a milého, zhnusiť sa usiloval. Kofkí sa našli už vtedy, ktorí rozmyšľali o tom, jako dobre by bolo pre náš ľud jedny novinky vydávať? Jako sa oduševňovali za túto vec tí heckapláni, ktorí chodili, prosili, písali svojim známym, aby každý jako môže, prispel k tejto nevyhnutelnej potrebnej veci! Niektorí skoro slzy ronili od ťažkého bólu, keď počuli, že sa nachádzajú ešte aj kňazi, ktorí sú neni zaujatí za tak potrebnú vec.

Uskutočnilo sa to, za čím toľko chodili; prišlo prvé číslo „Kresťan“-a. Každý ho radostne čítal, svojím milým odporúčal, a keď nebolo ináč, sám na viac exemplárov predplatil, aby sa tým viacej rozširovalo semeno pravdy. Teraz už nie len ústne s kazateľnicou, lež aj písobne začali naši drahí kaplankovia poučovať. Na tie mená s ktorými ich očerňovali „velkí hazafci“ nič nedali; písali smelo, múdro, primerano nášmu ľudu, a píšú až poteraz. A jakú odplatu majú za to? Nijakú; to jest nie... veľkú odplatu majú oni, lebo ľud si ich váži, vie, že toto sú praví vodcovia, ktorí sa postavíť môžu kdekoľvek. Jest pravda, že niektorého nezná nikto, lebo zo skromnosti pod závojom neznámosti chce zostať: však predsa aj týchto bude odplata veľká, snáď väčšia, jako tamtých, lebo tá povedomosť duševná, že pracovali, že povzbudzovali, že poučili ľud svoj, je najsladšiou odmenou; kto by sa netešil, keď vidí tú oduševnenosť, ktorá každého srdco pozdvihne, kto za ľudovú stranku horí?! Píšú bratia! poučujte ľud náš, trúbte jako anjelia lásky, nech sa hory ozývajú, nech každý vie, že nenecháme zahnúť ľud nášmu!

A čo je to všetko, čo tí heckapláni porobili? Nič; jejich zasluby sú ešte väčšie, lebo začali ľud kresťanský zo židovských pazúrov vyťahovať, spolky zakladať, hmotne podporovať narod tento ubiedený, ktorý stojí bez zástupcu. Jako kedysi nemeckí kňazi neznali ťažkosti, neznali protivenstva, nezľakali sa žalára, keď bolo treba s ostatnými haliermi napomáňali ľud svoj: tak aj teraz heckapláni, títo výborní kňazi, verní synovia cirkve svätej, neznajú žadnej ťažkosti, nebojá sa protivenstva, nezľaknú sa žalarov, a keď treba, aj s ostatným halierom a s ostatnou smítkou chleba pomôžu ľudu svojému; preto si ich ľud aj váži, jak najdrahší poklad.

Vieme všetci, s jakými ťažkosťami boly spojené zakladania kat. kruhov; známo nám je, koľko práce koštovaly gazdovsko-priemyselné spolky; nikto nepochybuje o nesnesiteľných prekažkách, ktoré zo všetkých strán liberálni tatári namobili pri zakladaní potravných spolkov: a predsa stalo sa to, čo bolo najťažšie: uviedly sa do života tak kat. kruhy, jako priemyselné a potravné spolky. Nie pre zisk snáď pracujú heckaplania, ako nejední sprostáci v liberálnych novinách vytrubujú; ani nie preto, žeby snáď zle platení boli a nemohli vyžiť; tým menej preto, že si chcia, jaké-také meno nadobudnúť: ale jedine len preto, lebo toto je jejich kňazské povolanie, kňazská povinnosť; každý pastier zastáva stádo svoje pred hitavými vlkmi.

Tá horlivosť, s ktorou vy pracujete, bratia milí, viem, kde ma svoju príčinu: znáte cirkev, znáte jej zásady a viero-články, a oduševnení ste za Krista: a preto tým väčší hnev zaplaví srdco vaše, čím väčšia

je podlosť nepriateľov, ktorí prenasledujú cirkev. Nech sa nečudujú liberáli, že vy tak neohrožene bojujete! veď viete, čo je liberalismus; viete, že je to novomódne pohanstvo, ktoré nič nemá pred sebou, len zničiť kresťanstvo: a preto horlivosť vaša, oduševnenosť z čistého prameňa pochádza. Sláva vám! Bojujte aj ďalej! prenasledujte tú bezbožnú potvoru, ktorá všetko dobro vlasti našej chce na vnivoč priviesť; bojujte najviac teraz, keď stojíme pred voľbami, keď sa o našu ľudovú stranu jedná. Sláva vám! Sláva ľudovej strane! Sláva nášmu ľudu, že načúva takých vedcov a za nimi ide, o ktorých platia slová basnikové:

Kto za pravdu horí svätej obeti,
kto za ľudstva práva život posväti,
kto nad krivdou biednych slzu vyroní:
tomu moja pieseň slávu zazvoní!

Ján Kempny.

Ešte pred voľbami,

prosíme ctených horliteľov, aby sa usilovali v tých najširších kruhoch rozširovať

Veľký

„Kresťanský kalendár ľudovej strany.“

K dostaniu je u

*Františka Bleszkány, Budapešť, VIII.
Mária-Tereziatér. 9.*

Odhalenie jedného „dobrého katolíka.“

Už možno viacerým z čitateľov „Kreštana“ prišiel do rúk spis, mám povedať čarbanina hlúposti: „Idú šášky!“ Istí dobroprajitelia (?) ľudu všemožne sa vynasnažujú osvietiť ľud, zvlášte ale ľud „pálenkou ohľúpený,“ ľud slovenský; preto rozosiľajú čarbaninu túto na všetky strany, páni liberáli, ba nie je do neuverenia, že to i vláda čini. Lebo komu posielajú k rozdaniu tento huncútsky spis? Matrikárom, tým podchvostárom! Tým, ktorí žijú z krvi ľudu, tých upotrebuje pokaziť ľud. Vidíte, drahí občania, prečo vy platíte úradníkov obecných? Miesto toho, aby sa vám k vašemu osohu k vašej podpore odslúžili, jed medzi vami rozsympujú, aby vaše duše zamordovali a vás i zemskej i večnej blaženosti povzbavili.

No ale prečo že ja tak vystupujem proti tejto knižočke pred vami, kým som ju s vami ešte neobznal? Kto ešte nepozná jej obsah,

vyprel jednej škaredej nepríjemnosti; lebo kto ju čítal, nemožné, aby vtedy nebol cítil hnusným smradom páchnuť spis tento čertovský. Oh, i odomňa nech je ďaleko, aby som túto hnusobu pred vami rozberal! To je taká vec: netýkaj sa ma, lebo bude smrad.

Keď chce dakto obznámiť iných s jedom, s otrovou, zaiste nedá mu ju užívať, ale ju len opiše, ako vyzerá, jakú má farvu, jaké účinky pôsobí; bláznivé huby tiež nezjete, aby ste ich poznali, poznáte ich po farve; ani smradľavé veci nerozberajú pred vami — ináč by ste museli veľkú nepríjemnosť zniesť — ale ich vám len s vrchu spíšu, aby ste ich vedeli od iných rozoznať: tak i ja, keď vás chcem zachrániť od tohoto hnusobného opisu, tohoto jedu, smradu, bláznivstva. nevyjavím a nepradnesiem vám plnienu škarediny tejto, ale len tak s vrchu vám ju opišem; lebo keby som sa s ňou dôležite a rozberane zaoberal, by ste sa mi nepoďakovali. — Teda len vrchné rúcho, nápis, „Zifferblatt“ si obzrime tejto škarediny, a len niekoľko dôkazov vyberem z nej, aby som vás presvedčil, že pod týmto odevom istotne musí ľuhárstvo prebývať; že je to nie iné, jako vlk v ovčej kožke.

Nápis je: „Idú šášky. Odhalení kňazia a grófovia ľudovej strany. — Na vysvetlenie každému obyvateľovi uhorskej vlasti napísal jeden dobrý, verný katolík.“ — Idú šášky! Milý „dobrý a verný katolík“ s tým začne, že v ktorom roku niet suchoty, alebo nepustoší dúl, alebo nezbiže úrody kamenec, alebo siatiny nepoľahnú od mnoho dažďa, iste prídu šášky. Zaiste jak p. dobrý katolík príchod šašiek od spomenutých prípadov dá závisieť, môže aspoň za tento čas nečakať šášky. Nadarmo by prišli šášky, veď p. liberáli im nič nenechajú; oni všetko spuštošia, drú ľud tak, že aby nevyšol na mizinu, prinútený je na inom kraji výživu hľadať. Ja, ale pán katolík pod šaškami rozumie ľudovú stranu! No tu už — iste z omýľky — pravdu povedal. Zaiste, ľudová strana sú šášky, ktoré zničia liberálov, lebo posaváď neprišla na nich žiadna suchota, ani dúl, ani kamenec, kochali sa oni v krvi a mästi z ľudu vycicanej. Tieto šášky idú, nie jako trest, ale jako smilovanie božské, aby zhltnúť liberálov, oslobidili krajinu od týchto pijavíc ľudu.

Teda nech len prídu takéto šášky a nech sa množia však to náš ľud neobanuje.

Už sme shodili čapicu s hlavy p. katolíka; skúmajme ďalej jeho rúcho. — „Napísal jeden dobrý, verný katolík.“ Dobrý katolík! To už nedobre páchne. Veď my už dobre známe tých tak nazvaných dobrých katolíkov. Veru sa vyradil náš p. katolík, že je on dobrý katolík,

taký a la Csáky, Percel atď. katolíkom. Ba ešte horší; lebo ani s tým je nie spokojný, ani vtedy nechce sa mu uveriť, že ho budú držať za katolíka, keď sa udá za „dobrého katolíka, ale si ešte musí dodať „verný“ katolíkom. O čím viac epitetonov nakladie, tým mu ľahšie uveríme, že je on katolíkom. Môže sa nazývať i ultramontanom, ani vtedy mu neuverí nikto, že je katolíkom, keď si pováži tie táraniny, ktoré natáral v svojom spise: „Idú šášky.“

Pán „dobrý katolíkom“ ani nepozná katolícku vieru, ani necíti, ako katolíkom. On nemá pochopu o tom, že stav manželský je sviatosť ustanovená od Krista, Zakladateľa Cirkve katolíckej; on zastáva civilné manželstvo; a predsa sa za dobrého katolíka pokladá. — Pánu „dobrému katolíkov“ je každá viera rovnaká; tedy pohanstvo a kresťanstvo je jedno: ale on pre to všetko si myslí, že je katolíkom — Pán „dobrý katolíkom“ nás učí, že katolícku náboženstvo si kňazi vymysleli, a to k svojmu osuhu. — On, ako dobrý a verný katolíkom si ctí a váži kat. kňazov, keď o nich takéto poctivé výrazy užíva: „na kňazov sveriť slobodu, je toľko, ako slaninu dať strážiť psovi“ (5. str.) katolíkom nemôže len preto vziať evanjelické dievča, lebo sa to kňazom nepáči (7 str.), a iné také ľuhárstvá potrepe o kňazoch, že jeden trochu citlivý človek, zvlášte katolíkom, nemôže ani len na to pomysleť, aby mu krv nebúšila do hlavy. Ale on pri tom všetkom je dobrý katolíkom.

No ale náš p. katolíkom k tomu i pravdu jako by nenávidel, keď tvrdí, že prevážna väčšina odhlasovala civilné manželstvo. Kto odhlasoval? Liberáli, ktorí čakajú a vopred sa obližujú za mästnými hrncami. Opýtali sa ľudu v tejto záležitosti? To je pekná vec: pár liberálov za väčšiu krajinu považovať! Znevažovanie grófov Zichyho a Esterházyho ani nemusím spomenúť; ich šľachetnosť je známa na toľko pred celou krajinou, áno celou Európou, že ich poctivé mená sú zachránené pred každým ľuhárskym znevažovaním, — ony samy odfrknú od nich na toho, kto sa o nich takého znevažovania dopúšťa, a ktorý je nie hoden, aby na ich šľak stúpil. Že p. dobrý katolíkom ešte nepočul, že by sa veľkí páni starali o ľud, to je pravda. Veru že on to ešte nepočul a nevidel u svojich pánov liberálov, ktorí len na svoje brucho a hrtan myslia; to len také šľachetní neliberálni páni môžu urobiť, jako je jeden Zichy a Esterházy.

Keď sme už na toľko poznali nášho dobrého katolíka, nečudujme sa ani na tom, že je on lichotník, a to nie prostého ducha, ale lichotník podlý. — Už vám je známe z týchto noviniek, jako vás predstavili v tomto istom

spise „Idú šášky“ v maďarskej reči pred maďarami; že ste vy vraj „pálinkától elbütült tótok,“ pálenkou ohľúpení Slováci, čo sa pred vami báli vypísať, a preto v slovenskom spise zfalšovali, že „osprostení ľudia.“ Takí sú liberáli! Ba čo viac, keď vás Slovák pred Maďarami tak potupili, pri tom ešte i pre vás najdu milé ľiškavé nazvanie, jako na str. 8. knižočky „Idú šášky“: „slovenské ženičky,“ a na 9 str.: „Ku cti slúži väčšej čiastke triezlivého Slovenského ľudu, že už túto podlú lož (že je kresťanstvo v nebezpečí) neuveril.“ Tu mu je už triezvy! Oh, liberáli čierneho ducha! už ste moc urážali celý ľud krajiny, zvlášte ale ľud slovenský.

Povzbavili ste ho všetkého práva; čo by ste ho mali zastávať, utláčate ho všemožným spôsobom, daňami, pijavicami židovskými, jeho ducha chcete ukrotiť, umoriť, zničiť a na svoje kopyto vybiť, nedovolíte mu školy svojej materinskej reči držať, nedovolíte mu v žiadnom ohľade vyjaviť a vyvinúť svoju schopnosť, vo svoju národu ho preliať sa namáhate, aby tak zanoriac v ňom ducha prirodzeného ste mohli dakedy povedať: „hľa i tento prišiel s nami cez Karpáty,“ jako na židov povedáte. Ale to nebude dlho trvať. Vaše panovanie, liberáli dnes-zajtra sa pominie, ešte nastane i pre nás dakedy rovnoprávnosť. Už moc trpel ľud tento, či v hmotnom, či v duševnom a kulturálnom ohľade, už by to nemôhol dlhé časy vydržať, choc je jak trpezlivý.

„Zákon je zákon. Ten musí každý statočný občan zadržať“ poznamenáva náš dobrý katolíkom. Áno to sa im nepáči, keď nespravodlivé zákony spravodlivým a zákonitým spôsobom chceme zrušiť; je spravodlivosť volieb? Čo že nezadržia zákony národnostné?!

Hja, to je dačo iné! to ich páli. Tak rozmíšajú liberáli. Tak rozmýšľa i náš premilený „verný, dobrý katolíkom.“ — Občania! ľudová strana podujala si zachrániť i práva národnosti, pod prápor ľudovej strany sa teda utiekajte, jak chcete žiť.

Poznali ste už, milý kresťania, že ten dobrý katolíkom je nie katolíkom ale zlostný zednársky liberál, pohan. Pod kožou ovčou prebýva opravdivý vlk. On chcel odhaliť kňazov a grófov, odhalil sa samého. On píše na strane 11 spomenutej knižočky, že jeden blázon narobí sto bláznov. No on chcel urobiť druhých bláznov, ale sa nikto k nemu nepripojil.

Dolu s liberálmi!

Nech žije ľudová strana a jej vodcovia!!

Rozumný.

Korhel sa plazí.

Nápev: *Sotali brezu.*

*Korhel sa plazí,
smradom razí,
myslí, pri volbe že zvíťazí.*

*Otrokov planých
nachytaných
vedú ku volbe oslopaných.*

*V uši im ľudú,
že nebudú
držať s rozumom, stranou ľudu.*

*Robíme darmo
s nimi larmo,
by nedali šiju zas pod jarmo.*

*To nie sú naši,
to judáši!
tým strana ľudu však vypráši.*

*Zižnivé hrdlá,
hlúpe trdlá
za fľašou idú do psou krdla.*

*Korheli lezú,
už ich vezú,
ako sotatú starú brezu.*

*No len si pite,
však zkusíte,
že daňou ťažkou to splatíte.*

*Hí! len sa hnite
voly spité,
však vy do jarma krk vstrčíte.*

*Spití mamlasi,
dajte hlasy
tomu, kto vám bied zas nakvasí.*

*My nie sme s vami
korhelami!
My strana ľudu, a Boh s nami.*

Neznámy.

Anabaptistický fígel.

(Dokončenie).

„A čo mňa do toho?“ skožil do reči krajčira rozkročil sa. „Čo mňa do jeho Emmy, Marienny, Kornelie a Isabelly? Či ja bol som im krstným otcom? či mne vyšivaly pantoffle? či mne napiékly krapňov? či mne sľúbily prvú kvadrillu? či —“ zapadlo mu a rozkašľal sa.

„No! no!“ krútil otec hlavou, „načo sa tak rozhorlíš? Veď viem, že nie ste povinný ohľady mať na okresného rodinu. Len dočkajte sa časti. Tu hľa! nesu víno. Zalejte žľč!“

Krajčír zasadnul. Rozlomil zemličku, načrpkal do pohára prevareného a máčal. Schufou požíval a mliaskal za každým razom, keď potopil čiastku pečiva do vína, mrdnul pravým fúzom. A za každým razom, keď napuchnuté, ako špongia, pečivo pohrebal do Tartaru svojho hrdla, mrdnul ľavým fúzom, pri čom oprel oči na protivnú stenu a jej obraz. Tento obraz ale predstavoval sv. Omšu slúžiaceho kňaza.

Keď anabaptista zjedol a vypil, utrel okrasu vrchnej gamby a preriekol miernym a vážnym hlasom takto:

„Pane hostinský! Dobré bolo a hraje. Vďaka Bohu, ktorý pourodil zem, aby ona vydávala víno, a stvoril rozumných ľudí, ktorý víno prevariť a pripraviť vedia. Vďaka mu! Hej! vďaka a obeta! Len-že aká obeta? Či ako tam to?? —“ A krajčír kritickým okom pozeral na obraz.

Otcovo čelo sa zakanobilo.

„Pane!“ odpovedal, „to, že vy dnes vyhľadávate vaše krajciare u okresnej, a znáte ušif attilu, to rozumiem; ale ako vy, vy!“ hlas povýšil, „prídete k tomu vašimi nožnicami po obeť a neobete siahaf, to nerozumiem.“

„Hm! hm!“ potutelne usmieval sa anabaptista, „veď ja len tak. A čo by sme si nepovedali jedno a druhé, keď sme takto spolu pri prevarenom?!“

„Prevarené a — obeta!“ odvrknuť otec.

„Môj Bože! a prečo nie? Veď víno stvoril Boh, vodu Boh, oheň Boh, a obeta je Bohu. Svätým všetko čisté.“

Otec mlčal.

„Ale, ale! veď sa hádam len nehneváte?“ dojedal krajčír.

„Ja sa hnevať?“ vetil otec a belasé oko jeho hovorilo: „Na teba?“

„No veď tak! Ja znám vás. Ste rozumný. Dáte si povedať a viete odpovedať. Tedy, môj uprimný pán hostinský! onekdy prišli mi čudné myšlienky. Bolo to v nedeľu po obede a ja čítal som Písmo: „Obetoval Kain z úrody zemskej dari Pánovi. Ábel tiež obetoval z prvorođených stáda svojho. I zazrel Pán na Ábela i na dary jeho; na Kaina ale a na dary jeho nezazrel.“ — Tak stálo tam a obrázok pri tom, a z Kainovej obety sa dymilo, i z Ábelovej obety sa dymilo. Len-že dým Kainovej obety fahal sa po zemi, dým ale Ábelovej obety dvíhal sa rovno, ako šnúra, do neba. Čudná vec s tým dymom, myslím si. I tu dým, i tam dým. A Boh na dyme ukazuje, že ktorá obeta mu je príjemná a ktorá odporná. Tedy dým nie hoc i čo, ale vec pri obete rozhodujúca. Kde dymu niet, tam nevie človek, na čom stojí, či bol prijatý, alebo odvrhnutý. Obeta tamto!“ ukázal na obraz, „bez dymu — hm! ako tu znať, či je príjemná?! — Tak! tak! Hlavné je dým, bez dymu nič! Na dyme

potom ukáže sa, čo a ako? Ak do hora — dobre, ak po zemi — hnev. Veru tak!“

Prestal. Čakave hľadel na otca a lupkal svojima sivými očami.

Tvár otca ztratila svoj tvrdý výraz, skoro s útrpnosťou meral krajčira a mlčal.

„No prosím! čo by tak povedali?“ naliehal anabaptista.

„Pletky!“ usmial sa hostinský.

„Ja? to ľahko povedať. Pletky! — ale to žiadna odpoveď. To skoro tak, ako keď okresná povedala, že pána niet doma, a pán bol tri kroky ďalej v kancelarii.“

„Chcete odpoveď? Dobre! — Dušan fajku! mechúr!“

Ja strúhal som pri šparherte purgu. Na otcov rozkaz pospíešil som do susednej izby. Na almárii ležal mechúr a fajka stála dolu opretá.

Otec vzal fajku medzi zuby a napchával. Krajčír sa díval.

Keď nábitok sedel v čútore, kollaudovaný viacnásobným pritisknutím palca, hostinský zapálil a pripaľoval. Dohán sa lapil. Zápalku na bok hodiac, otec z hĺboka potiahol a vypustil dva kotúče dymu, jedna pošla rovno do hora, druhá dolu ku nohám stoličky. Potom potiahol zas, a zas zdymilo sa, a dym dymil sa na pravo a na ľavo. Potom potiahol ešte raz, len že teraz načrel toho dymu z väčšej hĺbky, a perny jeho tri razy paffly, kým odňal cecík. Dymy tohoto najnovšieho vydania boli štyri, a pošly smerom pravohora, ľavohora, ľavodolu, pravodolu.

„No tak!“ oddýchnul si otec. „To moja odpoveď. Povedzte teraz, vy pán majster! ktorý dym z tých mojích osem dymov, zdal by sa vám byť tým ľubežným dymom, aký dym potrebný je, dľa vaších nožníc, aby človek znal, či obeta jeho prijatá bola pred tvárou Pánovou, alebo nie?!“

Tvár krajčirova, ktorá už počas dymového manévru hrala všetky barvy dúhy pestrej, opopolavela.

„Nerobte z človeka blázna! To si vyprosím!“ sršil sa.

„Tak?!“ divil sa otec. „Nepáči sa vám moja odpoveď? A predsa veď celkom dľa Písma, ako vy!“

„Čo?!“

„Nuž: „Odpovedz hlupému dľa hlúposti jeho.“ Dym s dymom.“

„Ale také dačo mne!?“ skríknul rozjatreňý povidyn a vstal.

„Ale, ale! veď sa hádam nehneváte?“ citoval otec horespomenuté slová krajčira. „Sadnite si! U okresných ešte obedujú, budete musieť čakať.“

„Radnej čakať, ako dať si ubližovať. Dĺžobu napíšte! Idem!“

A s Pánom Bohom nedajúc, utekal.

„Pán majster! na slovíčko!“ volal za ním otec. Ani sa neobzrel. *Pobratím Jablonovského.*

CHÝRNIK

Slávnosť nábožná z príležitostí menín Veličenstva 4. okt. vydržiavaná veľmi skvelá bola. V chráme sv. Mateja budinskom omšu sv. slúžil s pomahánim veľa kňazov zástupca prímaša. Aj dvor bol prítomný a mnohí cirkevní hodnostári.

Veličenstvo je krstným otcom dievčatu grófa Ondreja Zámozsckého, ktoré nedávno prišlo na svet.

4. okt. bol otvorený „most Františka Jozefa“ budapeštiansky. Prítomní bol veličenstvo, všetci ministri, predstavenstvo hl. mesta a premnohí iní hodnostári.

Dp. Františ Bleszkány dnešný deň (11. okt.) sa navrátil z Piešťanských Teplíc domov do Budapešti. Dal by Boh, aby bol na toľko zdravý že by zas tak výborne ďalej mohol redigovať Krestana.

Carihrad budapeštiansky z príležitostí milenia za Dunajom vystavený už upadol. Započal sa s istinou 2, 600,000 zlatých a dĺžoby je vyše 3 milionov.

Vo Vrbovom vystúpi proti šľachetnému grf. Karolovi Pongráczovi chýrečný volebný predseda nitriansky Dezider Szúlyovszký. Pongrácz opustí Vrbové.

Rozpočet rakúsky krajinský obnáša prijmy 692 milionov a 161, 183 zl.; výdavky ale 692 mil., 703,954 zl.

Černátoň, holičský a Anton Lévy, povážskošallský ablegáti nevystupia viac.

Kalvinský kňaz čo nástupca rabína. V Bácsfelzetehegyi v šatrový sviatok mal pohreb žid Sigmund Margberger. Lenže v deň tento nesmie rabín s pompou a rečou pohrebnou pochovávať. Keď to počul tamajší pán tatík kalvinský Alex. Tóth, šiel do toho domu, oduševneno kázal o zásluhách usnulého, a ho vyprovadil až do cintorína. My nezávidíme toho pána tatíka kalvinom.

Nová žatva nastáva ale nie pre každého.

L'ud náš sa vracia z robôt a nesie si tú krvopätne zaslúženú mzdu v kešeni svojej, z ktorej má potom cez celú zimu žiť. Ale ešte je nie doma, a už krčmár žid ho chytá: Števo, Duro, Jano zaplať čo si dlžen. A ten ubohý Števo, Duro, Jano čo má robiť? Zaplatiť je najľahšie, keď je odkiaľ — ale čo potom tá biedna manželka s tými polonahými deťmi cez celý rok? Zmudrujte už raz ľudia boží!

Židovského ministerpredsedu má v Indii krajina Jaujira. No nezadlho i my môžeme na toľko pokročiť.

V Orave už od dávnych časov sú jarmoky zavtorené, pretože je tam veľmi rozšírená plúcová choroba u lichvy. Teraz kortešuje námestovský p. slúžny — jako »A.« píše — s tým, že keď sa rychtári postarajú o dostatočný počet liberálnych hlasov, jarmoky sa otvoria. Lenže oravský ľud nenie taký sprostý, jako je pán slúžny múdry. L'ud totižto vie, že keď plúcová choroba koniec vezme, jarmoky sa i bez vážneho pána slúžneho otvoria; jestli ale sa nepodari tej chorobe koniec spraviť, jarmoky sa neotvoria, ani čo by jakej vážnosti bol pán slúžny, abo čo by všetky obce od päty až po šticu mamelucké a zednársko-liberálne sa staly.

Psi a kočky sa v Paríži veľkej obľúbenosti tešia. Psov je v Paríži vyše 200 tisíc; a zedia oni ročite pokrmu za 5 milionov zlatoviek. Kočiek ale je tam ešte viac. Každá rodina ich má dakoľko. Sú aj osobitné noviny, ktoré sa z iným ani nezaoberajú, jako so záujmy psov a kočiek.

V Rajci trencianskom 17. okt. sa započnú sv. missie, trnavskí jezuiti Kubina a Daubner ich budú viesť.

Kandidátov ľudových si majú okresy pýtať od sústrednej ľudovej písárne pod nápisom Budapešť, VIII. Józsefkörút 31/b.

V okrese volebnom filegyházažskom ľudovým kandidátom bude chýrečný fiškal, dr. Aleš Bakonyi.

Panovanie žien. V Amerike v mestečku Gaylord rečenom ženy panujú. Mešťanostom je Antonia Haskoll, ktorá už dvakrát s veľkou väčšinou bola zvolená. Hl. notárom mestským je slečna Flóra Heddley, ona i jedny noviny rediguje, ktoré založila už v 17 ročnom veku. Už má 24 rokov, ale veľmi energická musí byť, lebo si ju doposiaľ ešte nikto nevyvolil za ženu. Policajným stotníkom je 45 ročná pani Maria Foote. Celý mestský výbor je ženský. Poriadok tam panuje príkladný, len na válnych zasadnutiach býva veľa kriku. Jazyk sa im obracá, jako dobrý rapkáč.

V Jászberényi mešťanosta zaľakoval, lebo mu prísne bolo prikázano, aby proti Apponyimu pracoval, ktorý vraj musí buchnúť, a ktorý doposiaľ vždy jednohlasne bol zvolený.

Milosť Ducha sv. oviala srdco boháča žida Michala Steinfelda, ktorý s celým svojím rodom prešiel do lona cirkve katolíckej. Pokrstil ho v Debrecíne kardinál Schlöuch.

V meste Komárne nový most sa bude stavať nad Malým Dunajom. Bude on stať dľa plánu 300 tisíc zlatoviek.

Jedité hrozno hrozno pojedli na istom mieste v Rusku, následkom čoho ochoreli, ba jedno dievča i zomrelo. Príčina toho tá bola, že proti peronospore sa hrozná hojne oblievaly určitou jedovatou vodkou. Keď sa ale také hrozno pred jedením umyje, o jedu ani spomienky byť nemôže.

Kaplánska veľporada sa bude vydržiavať v K.-Novom-Meste 15. okt. b. r. kde sa bude pojednávať mimo iných predmetov hatenie nadužívaní spevákov pri pútoch.

Milosrdenstvo. V Gyulafehérváre Eľiaša Kračun a Jána Monitz preto, že v krčme sa boli vyslovili, že tie cirkevnopolitické predlohy sú smeru pohanského a proti-kresťanského ducha, sedria odsúdila na žalár do roka

Talianske vína veľmi utláčujú cenu našich vín. Koľko sa mine talianskeho vína u nás, i z toho vidíme, že v septembri len do jedného mesta talianskeho bolo poslané 11 tisíc prázdnych sudov na vino.

Vo Vacove muža chcela zabiť jedna žena; lenže po tme nevidela a i ruka sa jej triasla; a tak sa stalo, že ona len nos odťala a a tri zuby vyrazila mužovi.

V krčme déliblátskej sa pobilo šesť loptšov. Dvaja čenníci chceli medzi nimi poriadok spraviť. Tí sa ale na četníkov hodili a chceli im pušky vytrhnúť z ruky. Čenníci strelili, dvoch na smrť poranili, a ostatní štyria sa poddali. Čo dobrého vyšlo už kedy z krčmy?!

Vysoká Tátra je už krytá svojím obvyklým zimným rúchom, sňahom.

V Taliansku dovolila policija, aby mohli kňazi bez trestu verejne niesť ku chorým božie telo. Doposiaľ to bolo zakázané, lebo to vraj beznáboženský cit zednárov uraža. Hľa jakí sú trepezliví tí svobodnomyselníci!

Zas vrátili novú tlačovú pravotu za krky Magyar Néplapu. Tuším štátne pravotárstvo iné už ani nebude robiť, len ustavične ľudových novinkárov prenasledovať.

Baník a medveď. Zo Starej-Vsi cez hory sa vybral do Rožňavy jeden baník. Naraz počul za sebou kroky, obzre sa a vidí veľkého medveďa, ktorý vlieko! na nohe klepec. Baník sa tak nafakal, že utekal a sa nepristavil, až dobehol k Rožňave. Medveď s klepcom nestačil za ním; teraz ho ale hľadajú po celej hore.

Uprskol poštovný úradník z Grácu, lenže aj kassu so sebou pojal.

Chrám orabovali nedávno neznámi zlostníci v nočnú chvíľu v hornorakúskej pútnickej obci Urfahr. Pobrli oni veľa drahocenných kameňov a vecí od zlata a od striebra

Zastreľil sa v Nagybecskerekú Ján Albach, preto že mu chybovalo 28 zl. z kassy naňho sverenej.

Tvár barviť si, je nebezpečná vec. Vo Viedni nedávno pochovali Izabellu di Marengo, ktorej modzgy sa nakazily, od tuhej tvárovej barvy. Ktorá si tedy viac váži život a zdravie, nežli krásu falošnú tvári, nech sa chráni protiprívodne sa červenou robíť.

Novo vymenovaní veľmužovia. Žid Sigismund Bródy, Samuel Masireics, a Eugen Szabó sa zaľúbili Bánffyimu. Kto vie, či sa ešte aj Kohnovia a Goldšteinovci nedostanú medzi veľmužov: v snemovni vyslancov ich i tak dost bude.

Opravenie. Veľmi nepríjemná tlačová chyba zostala v minulom čísle v dopise dp. farára Rojku; predposledné slovo znelo chybné: »dýky;« malo stať »vdaky.«

DOPISY.

RUŽOMBEROK 6-ho oktobra.

Vážený pán redaktor!

Že náš hlavný služný Julo Mastyasovszky vyniká učenosťou a chyrečným rozumom, vedeli sme dávno. On teraz jako kandidát tatárov, liberálov, chodí po liptovských obciach a hľadá poskovávaných voličov. Slávny Mudroňček — Jozef Kajúch — uskočil.

Náš Trubač liptovský — Kürthy hlavný župán — keď mu Kajúch zutekal, rozprestrel sieť svoju a lapal ryby i lapil do svojej siete v ružomerskej služnovskej kancelárii, veľrybu hlavného služného, a poslal ho, a prikázal mu, aby všetkých ľudovcov svojou služnovskou veľpapuľou pohltal, — čo dozvediac sa voličia, kde sa len ukáže, pred ním utekajú. Tak sa s ním stalo v Kvačanoch, tak v Liskovej, kde v neprítomnosti odcestovaného dekana, len liskovského katolíckeho učiteľa a organistu J. Nikel lapil, a s ním chcel ísť po obci, lež nenašiel iba 5—6 lotrov, ktorí sa mu za 2 krajciarové cigáry do siete vrátili. Na Dlhej-Lúke ale sa ho ráčili opýtať, že ku jakej stránke patrí a on pišne odpovedal: »Ja som liberál«, načo všetci vzali nohy na plecía a jeho nechali zadumeneho usprostred ulice. Nezabudli oni, že p. Mattyasovszky ich konsum prijať a udobriť nechcel, a že oni appelovať musei až hore na ministra oproti nezákonnému pokračovaniu pána Mattyasovszkého.

V Ružomberku a po celom okrese ľudová strana sa hýbá, mali sme 8-ho októbra veľpočetné shromaždenie, na ktorom sa všetci katolíci a evanjelici súčasťnili a s veľkou oduševnosťou dôst. p. Jozefa Massura bučanského farára za kandidáta ľudovej strany okresu ružomerského prosili, a po prijatí vyhlásili, ktorý kandidáciu odvolávaním sa na obranu kresťanstva a k prospechu židovsko-liberalstvom utlačeného a zužozneného ľudu kandidáciu prijal.

A tým ľudová strana stojí slovu, plní slúb, kandiduje a volí syna ľudu, verného kresťanstvu, verného vlasti, verného svojemu ľudu, on v skromnej, medzi horami skovanej a ukrytej obci ukázal, že dobrý, schopný, ku všetkému dobrému náchylný je ľud náš, keď sa on postaráme a v každej dobrej veci na čelo sa mu postavíme. Nie, tak jako liberálno-tatársky náš p. hl. služný Julo Mattyasovszký, ktorý i teraz za mozole ubiedeného ľudu chodí po obciach a zanedbá služnovské povinnosti úradu, za ktorý mu platíme, ktorý hľadá ustavične, ktorý potravný spolok by môhol prehltnúť, ktorý ľudovský a ružomerský spolok nezakonite chcel potlačiť a k záverku udusiť, ktorý v Teplej nenávideného žida za ryehtára zvolil, ktorý ružomerskému katolíckemu kruhu, jako privátnej rodine skromný výmer piva dovolil nechcel, ani nedovolil, ktorý ani slova neriekol oproti židovskej fabrike v Rybárpoli, keď sa tam 6 kresťanov nie svojou nepozornosťou, ale neopatrnosťou židovských predstavených do smrti zabilo, ktorý v živote svojom za kresťanský ľud ani krížom slamy nepreložil, za prospech židov by ale v stave bol býval a je píte z z pod ružomerského mosta hec na jakú výšku vynosíť.

A tento chce byť zastupiteľom kresťanského slovenského užozneného ľudu na sneme! Smejte sa. — L'ud však nenie už na toľko nerozumný, aby išiel jako po teraz — sfa nevinný beránok, alebo opitý kozel ku volbám. Prebudil sa, prebudilo ho liberalstvo a matrikárstvo, a príde striezvy — pride jako človek, jako seba povedomý občan tejto vlasti.

Okrem úradných osôb a nektorých poblúdených ovicc — Judášov, všetko jedným hlasom a jednou dušou volíť bude kandidáta ľudovej strany p. Jozefa Massuru.

Z PRIEVIDZE.

Velavážený pán Redaktor!

Z Prievidze nám pišu, že v susednej dedine N.-dorfe, ktorej už len uši z krčmy von trčia, ale dnes-zajtra i tie sa tam prepadnúť musia, lebo majú príkladného p. učiteľa, krčmár žid si nedá nič u takého remeselníka robiť, ktorý neni slopák a nemá hodný rováš, alebo vechsel u neho. Vidíte, čo robí žid, a my kresťania predca k židom bežíme a to so všetkým, trebárs nám oni nič utŕžiť nedajú, ba oni i telu i duši i majetku nášmu časnému i večnému škodia. Nuž ale nás hrtany pália, a tie uhasiť sa iným nedajú, len tou besnicou, ktorú p. liberáli iným predávať nedajú len krivonosým, ktorí ich nosia vo vrecku.

Skutky opravdivých kresťanov cez celý týždeň pri kartách a fľaštičkách sedieť, je obyčaj včifajších liberálnych pánikov, v nedeľu ale, alebo vo sviatok, keď ostatní kompanisti sa po pofovačke rozídu, idú

potom úradní páni, ktorí sa tiež kresťanmi menujú, po dedinách svine a kravy sequestrovať a to vraj na väčšiu oslavu uhorskej slobody. Teda i v Prievidzi sa také veci dejú? Nuž či sú to nie opravdiví kresťania!

Z POD BANSKEJ.

Slachetný Pane!

Len ešte nedávno doletel k nám chýr a to významný, že náš p. ablegát Sparsam, ktorý si kedysi žiadal byť inšpektorom nad panstvami grófa Pálffyho, má sa stať inšpektorom nad zločincami v trestnici Leopoldovskej, a dnes už zase čítame v novinách, že je nemocný a ide sa liečiť. Sráč do Handlovej! Ale jako by i nie, veď kto toľko sa narobí, jako on, musí onemocneť. Práca a zásluhy svoje cez úplných 10 rokov si sám v Nitramedvedovom Közlöne vyubnoval: že na súkenicku fabriku v Prievidzi pre 4—5 toľkú a toľkú summu vyprostredkoval. Alumneumu prievickému 100 zl vykonal, v Rudnom park a štepnicu vystavil a v Gäjdlí sa usušiť dá a len to zabudol udať: že slovo statočnosti veľk. p. Michalovi Juris na písme dané a dobre tam opatrované nezdržal, vieru, na ktorú sa on tak často a rád opieral, zaprel a zo svojho dobre našpikovaného vrecka koľko, komu a na čo dal. Ale je pravda, že ho i tá trakta v januári, na ktorej sa 5—6 súčasťnili, voľačo stála, len že je tuším tá i začiatkom jeho choroby, lebo 2 páni jeho najväčší privrženci neprišli a mu ukázali: že je statočnosť nado všetko.

Choroba jeho ani vtedy koniec nevzala, keď mu statočný občan sebedražský Ján Grollinus do duše čosi pošepol, na čo on vraj nikdy n. zabudne. No a že mu ľudové shromaždenie odzvonilo, to on až pri dobre cíti. Môže on robiť čo chce, sľubovať nie len officialstva, ale i hocčo; čudné veci už i tá halena o ňom vypráva a ani jeho najlepší priateľ doktor Jelenčík mu nepomôže. Hľa ale kto druhému jamu kope sám do nej padá. Len ako bude môcť snem bez tých jeho tuhých rečí obstáť?! Za nástupcu jeho je vraj ustanovený vo vládných kruhoch Mooráni hl. služný. Či s ním prebijú, je otázka, keď ten ľud sa začína na svoje nohy stavať a o tomže pánovi hovorí: že je ani sladký, ani kyslý. Všetkým všetko a nikomu nič. Všetka teda uvidíme. S Bohom!

Z BOJNÍC.

Vážený pán Redaktor!

Po tieto dni najšli žandári na prehliadke postavení v obci K. krčmu v zakázanú neskorú hodinu otvorenú a korhelmi preplnenú a najšli by ju takú častejšie keby len chceli. Že žandári tento priestupok, ktorý sa za horúca pokutovať má, oznámili, pochybovať sa nedá — a predsa sa posiaľ nič nestalo. — Jako a či vlastne krčmár a korheli, lebo tak tuším predpisuje nariadenie, pokutovaní budú, sme zvedaví, veď obec tá je hniezdom mravnej pokazenosti a korhelstva ale i liberalismu, z čoho ju ani páni tým menej krivonosí vytrhnúť nechcú, veď len táto obec je na všetko — súca.

Fluckár.

Zo SKALICE.

Vysokoctený pán Redaktor!

Znamo je voličom ľudovej strany, že dňa 27-ho sept. sme v Skalici vydržovali shromaždenie ľudovej strany. Okres skalický vyvynul zástavu ľudovej strany, vernosť jej prisahal, a od tej neodstúpi.

Prv, nežli by som naše skvelé shromaždenie opísal, v krátkosti podotknem niektoré zaujímavé udalosti, ktoré sa pred shromaždením stali.

Každý rok prichádza ku nám s dovolením pána kapitána česká komedia, tak zvaná Gašparek, pri ktorej sa naši páni liberáli súčastňujú a veškeré figle sa naučia.

I pred shromaždením ľudovej strany sišli sa naši páni liberáli, tajné zasadnutie držali, a hráli sa na sprostého Gašparka.

Hlavným komediantom bol pán lekár Flobert, ktorý predstavoval Mikuláša, hromžil na ľudovú stranu, že vraj ju netreba do mesta pustiť, a iné hlúposti. Pán kapitán Nagy, ako začul, že tu po židovskú piskajú, hneď by začal tancovať hep-hep polku, tak že keď sme prišli oznámiť shromaždenie, on z úradu od-tancoval, ani vidieť nás nechcel. (Zaiste išol ryby lapať, a možno že na miesto somica chytil somára). Vôbec výborne sa chovali naši páni liberáli, behali ako zatrešteni, až konečne sa usniesli, že vonka za mestom môže držať ľudová strana shromaždenie. Škriepali, pľuvali aj nektorí odpadlí katolíci zväčša remeselníci, bo myslíac že takým spôsobom i oni ukazujú panskú maníru. Pán Thelathko ale tešil všetkých a prisľúbil, že pri voľbe bude liberálnu stranu podporovať, keď vystúpi ako kandidát, mladý pán doktor Lojbiš Flobert, (hilijén) pán Špricer ale sľúbil sto okovov vyborného piva, aké u neho merajú.

No my ľudáci sme tiež nespali. By naše shromaždenie čím skvelejšie bolo, už tromi dňami vopred sme prichystali tribunu, takú akej zriedka kde vidieť, tak že sa na nej asi 50 hosťov zmestilo. Ľud oduševnene pracoval, posnášal potrebné dasky, dievčence s kvetinami okrášlili tribunu na toľko, že i naším statočnejším liberálom sa páčila.

Shromaždenie bolo skvelé, ľudu tisíce a tisíce, v tom najväčšom poriadku. Či by to liberálna zberba dokázala, na poriadok dávali jednoduchí remeselníci a roľníci pozor.

Slová, ktoré rečníci naši, p. Zmeškal, Vaculik, Krupec a Zelenák ku nám prehovorili, ostanú nám večne v pamäti. Tak len takí ľudia môžu rečniť, čo aj žijú za ľud. To sú vodcovia ľudu! Pritomný ľud, ktorý sa z celého okresu dostavil (Gbelania aj s muzikou prišli) vernosť sľúbil zástave, ľudu, tej zástave ktorá z barví ľudu pozostáva. Červená znamená ten krvavý pot, ktorý tečie s tvárou pod liberálnym otroctvom stonajúceho ľudu; biela čistotu zásad našich, čistotu a skvelosť kresťanstva, ktoré až do poslednej kvapky krvi bránif budeme; zelená nádej víťazstva, že oproti natlakom a besnote židovsko-liberálnej zvíťazí pravda kresťanstva a ubiedený ľud.

V noci pred shromaždením sa naši v našom meste dobrí listonoši. Slávna vláda poslala nám knižočky a za jednu noc, každý občan dostal knižočku, ktorú buď cez plot, cez okno, pod dvere podhodili, a mala nápis: „Idú šášky.“ I je pravda, šášky už sú tu, ale nie tie, o ktorých vy, páni liberáli píšete, bo ani ľud ani knazi nie sú to, ale viete, šášky, ako sa dokázalo, idú od východu, i ku nám tiež dotiahly šášky

od východu, len že majú krivé nosy a čapaté nohy, to sú tie oprvdivé šášky z Palestiny.

Oj, oj! vy liberálni Gašparci! Vaším komediám výborne rozumíte, i preto škoda vám tu ostať v Skalici, bo takých múdrych pánov, ako sú Skalickí, zriedka kde naisť. Všetko vysoko učení ľudia. I preto odporúčame vám, keď zase pride ku nám ten český komediant, i s páni židami sa soberte a idzte s ním do sveta predstavovať „sprostého Gašparka.“

Na skvelom shromaždení ale vyvinul zástavu ľudovej strany pán Zmeškal, a odporúčal čo kandidáta ku budúcej voľbe pána pravotára Vincenta Vaculik, muža horlivého za práva ľudu, statočného obranca utlačenej strednej triedy. Zástava veje v okrese Skalickom, a kto kresťan, kto si svoju vieru váži a miluje, kto miluje dievky, manželku i jejich budúcnosť, kto nevypúdil zo srdca cýty lásky ku Bohu a bliž-nemu, ten pri budúcej voľbe nie len slovom, ale aj skutkom, bude volať: Nech žije p. Vincent Vaculik, kandidát ľudovej strany. Čo všetkým voličom skalického okresu privoláva. *Václav Baštar, zvonáť.*

RAJEC, 29. sept.

Velavážený pán Redaktor!

Ani sme nemysleli, ako je nám dobre tu v rajeckej doline. Až teraz dozvedeli sme sa z toho „opravdového“ krčmára, že sme tu v skutku v rajskej doline. Akýsi Rajčanský nemal inšej užitočnejšej práce, nuž načarbal »opravdové« balamúty do toho „opravdového“ nedoučenca. Veď v skutku opravdový nedouk to musí byť, ktorý pod obrázok premenenia Krista vypísal dal, že to „na nebe vstúpenie Pána.“ Nerozoznal fúznateho Mojžiša a Eliaša od anjelov, a predsa „poučovať“ chce nás k opravdovému kresťanstvu. Teraz vo 26. čísle ešte väčšiu opravdovú hlúposť vykonal, keď pod obrázok kysucko-novomestského slúžneho a starého Rašku vypísal, že sú to vraj „úradskí čacanského okresu“. Takéto hlúposti len opravdový liberál môže predkladať vo svojej opravdovej ohúrenosti. Nevie ani to, že Čaca nepatrí do Kys. Novéhomesta, ani to nevie, že Kys. Novémesto na pravom, a nie ako on písal, na „ľavom pobreží“ Kysuce leží.

Nuž v tomto opravdovom hlupáctve i náš Rajčanský probuje svoju opravdovú táraninu predkladať. Kto že robí väčší krik, ako tí páni, ktorí našu rajeckú voľbu stoličných výborníkov trikrát rozkázali previesť? To bola tá „opravdová“ svedomitosť a láska k ľudu! Nášmu pánu organistovi radí, aby sa držal „svojho remesla“. A prečo neradí pán Rajčanský opravdový škrabák pánom ablegátom, aby držali sa svojho remesla, a aby dali sobášom a krstom svätý pokoj? Prečo neradí ablegátom, aby dľa „svojho remesla“ ľud zastupovali a nechodili po kúpeľoch na miesto snemu? Či nevie pán Rajčanský, že 12. septembra toľko ablegátov chýbalo na sneme, že sa ani zasadnutie držať nemohlo? Na čo berú ablegáti plat 3200 zl., keď nechcú chodiť na snem, lež len na kúpele a železnice majú starosť?

My chceme vraj „Rusovi do kapsy“ vopchať Slovákov! Oj, mýlite sa pane Rajčanský! Slováci, zvláštne trenciánski, už sú dávno až po uši vopchaní do kapsy úžerníkov. Neviete p. Rajčanský, že »na korune sv. Štefana« akú „štrbinu“ urobili v Arade a inde tí vlastenci, ktorým kríž na korune uhorskej trnom je v oku? Či slobodno, na miesto kríža jor-

danskú hviezdu položiť na korunu uhorskú? Týchto jordánov učte mores, ľudovej strane dajte pokoj!

A čo urobil dobrého pre nás pán ablegát Šmialovszky? Kúpele svoje má vždy na srdci, to vám uveríme, ale že z jeho kúpeľa máme ošoh, o tom — bohužiaľ — nič nevieme. Pýtajte sa pána ablegáta, prečo chce predať svoj kúpeľ, keď taký veľký ošoh máme z toho kúpeľa? Keď sa Rajecké Teplice „vždy dvíhajú“, prečo upáda ľud okolo Teplíc bývajúcí vždy viac a viac do biedy? Teplice sa „dvíhajú“ a ľud padá do kapsy nie Rusa, ako Rajčanský škrabák sprostoto tára, lež do kapsy úžerníkov dedinských. Musí byť ten pán Rajčanský veľmi škuľavý, keď na miesto úžerných krčmárov vidí Rusov chodiť s kapsou po rajeckej doline. Musí byť rozum jeho tu pod Klakom v skutku zabedený, keď čarbe, že krik ľudovej strany nik si tu nevšímne, a on sám v čarbaine svojej prezradzuje, že vždy škuľavým okom svojím len na ľudovú stranu škúli. Nevšímne si nik vraj ľudovú stranu, a predsa liberáli trikrát opakovať dali rajeckú voľbu. No krásne to nevšimanie, keď pri popisoch voličov vynechali ten ľud, ktorému je pán ablegát vraj priateľom. Zo samého priateľstva pozbavení sú voličia práva volebného. Takéto priateľstvo len škuľavý Rajčanský škrabák rozumie.

Pán Rajčanský ponosuje sa, že priemysel náš upáda a vyrábanie kordovánů vždy utícha. No nech si dá pán Rajčanský rozum svoj vyrobiť, lebo mu rozum v tekvici jeho musí utíchať, keď nevidí škuľavým okom svojím, že príčinou upádania priemyslu sú len liberáli, keď dovoľujú výrobky priemyslu v sklepoch predávať i takým recipovaným vlastencom, ktorí nikdy neučili sa priemyslu. Túto pravdu len ten nenahliadne, kto má v hlave nie rozum, lež nevyrobený kordován. Nech ide p. Rajčanský tiež na výrobky v lete do rajeckého kúpeľa, potom sa Teplice ešte lepšie zdvihnú a akcie učastinárov väčší ošoh budú donášať, lebo z tých teplických akcií nik ešte „nezdvihnuť“ majetok svoj. Nech ide trebárs i na furmanku p. Rajčanský, zarobí si tiež pekný groš, ak lepšie rozumie sa furmanke, nežli písaniu. Len nech pekne poprosí pána ablegáta, aby pokoj dal už tej rajeckej železnici, lebo potom prestane furmanka a naši gazdovia ešte viac upadnú, trebárs Teplice pána ablegáta dvíhať sa budú.

Nech p. Rajčanský poprosí pána Šmialovszkého, aby od nás nič nepýtal na tú železnicu, lebo je to žudné priateľstvo, keď chudobné obce mozofným grošom svojím stavať majú železnicu len za to, že i ten malý výrobok furmanky potom ztratia. Keď pán ablegát priateľom je ľudu, nech vykoná, aby lietavský matrikár kvartír mal v Lietave, aby chudobný ľud nemrhal čas a ďaleko neunoval sa v zime a blate ku pánu matrikárovi. Keď vykoná bydlu pre matrikára nie za peniaze chudobného lietavského ľudu, lež za svoje, potom ukáže priateľstvo k ľudu, len nech na železnicu nič nepýta od chudobných obcí. *Rajčan.*

KYSUCKÉ NOVÉ MESTO 1. okt.

Vážení pán Redaktor!

Veľmi naľakali sme sa nedávno, keď po našom mestečku rozniesol sa chýr, že zem pod nohama p. slúžneho prepadla sa a on aj s pánom Kádem i so starým Raškom pod zemou zmiznul a až kdesi na Čaci že vykutral sa zo zeme. Nechceli sme veriť tomuto chýru. Až vtedy uverili sme tomu smútnemu

chýru, keď na mýte a po iných krčmách vystavený bol ten „divý Krestan“, v ktorom utešeno namaľovaní boli naši páni slúžnovci i so starým Raškom. Skoro sme na zem padli od žiaľu, keď čítali sme pod obrázkom nášho slúžneho a Rašku, že sú to vraj „úradskí čacanského okresu“. Celé mestečko preplnené bolo horkým plačom; zvláštne židi začali odboľasti revať, keď videli čierne na bielom, že naši slúžni i so starým Raškom prenesení sú na Čacu.

Po uliciach nastal ukrutný krik, hurt. Veď ešte ráno videli sme slúžneho do dvoroch nakúkať, či je smetisko a hnoj všade v poriadku; a starému Raškovi len pred chvifou niesli holbu vína na potúženie, a hľa, tof „divý Krestan“ píše, že sú už na Čaci úradskými.

Židi trhali, kmásali chuďasa „Divého“, lebo každý chcel vlastnými očima prečítať, či to pravda, že slúžnovci i s Raškom tak rýchlo na Čacu prevandrovali. Položili si i okuliare na nos a pozerali, skúmali a naľakano vykrikli: Aj vāj! Zoj ist, er ist das, zi sind das! Ešte viac revali židi, keď jedna opravdová cigánka stará začala sa prisahať, že videla, ako sa zem otvorila, veľký dým a plameň vybúšil, a páni slúžnovci i so starým Raškom od jedného opravdového černoknažníka do ohnivej diery boli hodení; cigánka prisahala sa, že až na Čacu boli prenesení pod zemou a že už tam budú úradskými.

Mudrejší naši občania nechceli veriť opravdovej cigánke, a pozruc na obraz »divého Krestana« ukrutne začali sa smiať a pýtali sa, že ako to možno, aby medzi úradskými i hajdúchová žena bola. To len vraj opravdový hlupák môže písať, že Raška a naši slúžnovci na Čaci úradujú a že i žena v sukni patrí medzi úradských.

Židi tiež uznali, že starý Raška a slúžnovci naši nemôžu byť čacanskými úradskými; tak tiež ženie dovoleno úradským sukne nosiť. »Zoj ist,« privesiedčali židi; »ten kto píše, že je u nás Čaca, to je ein dummer kerl.«

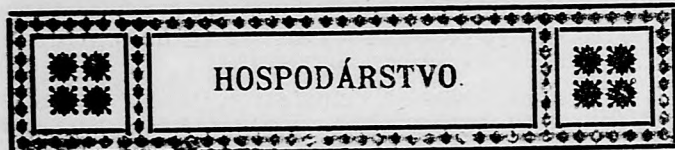
Medzitým čo židia naši čítali „Divého“, otvorily sa dvere na mýte, a starý Raška vykročil na ulicu. Židi naradovaní bežali k nemu, a ukazovali mu 26. číslo „Divého“. Raška sa zachychotal a riekol: Das bin ich, aber in Čaca bin ich nicht. — Židi mu kričali éljen a »Divého« odmrštili reknúc: a dummheit!

O nedlho ukázal sa i p. slúžny, keď vizitírku dvorov dokonal. »God zai dank, da iz er — volali krčmári, ktorí sa obávali, že licenciú krčmy ztratia. Pán slúžny prísno pozeral a pýtal sa, že kto opovážil sa Divého na zem hodiť? Židi prosili za odpustenie a jeden smejší riekol: ich bit, der „opratový“ šraipt gróse dumhaiten, šauns nur daher! — Slúžny kuká, pozerá, číta, čelo mrští a povie: az a oštoba! — Židom odlahle na srdci.

Na druhý deň vybubnovať dal p. slúžny, že aby nikto neopovážil sa veriť to, čo »divý Krestan« píše, ponevác Čaca nepatrí ku nášmu, ani ku starému Raškovi. Po druhej, aby nikto neveril, že Kys. Nové mesto leží na ľavom brehu Kysuce a hradská cesta na pravom. Po tretej, nech nik neverí, že hajdúchová žena patrila by medzi úradských, ponevác úradskí nenosia sukne ani záponky. Po štvrtej, nech nik nehovori, že p. slúžny priazeň a priateľstvo všetkých požíva, ponevác on nič nevie o tom. Po piatej, nech nik netára, že budeme mať železný most cez Kysucu, ponevác si ho obyvatelia pokazili, keď išli do Varína na shromaždenie ľudovej strany. Po šiestej, nech pozor dajú si na dvory a na hnoje všetcia, ale aj tí,

ktorí boli vo Vašine a neboli na výstave pri pivo streku. Po siedmej, nech nik nehovorí, že p. slúžny stará sa len o chudobu, lebo on aj bohatších rád zavolá na pivo. Konečne po ôsmej, nech nik nehovorí pánu Raškovi, že je starý, pokiaľ je to veľké urazenie úradskej vážnosti. Kto sa proti tomuto slúžnovskému zákazu prehrší, napíše sa medzi tých, čo boli vo Varine, a z pokuty namaľovaný bude v „oprato- vom“ kresťane na večnú pamiatku. — Všetci sme presvedčení, že pán „opratočný“ musel byť opilý, keď ani ľavý breh Kysuce nerozoznal od pravého.

Opravdový krčmár.

HOSPODÁRSTVO.

Čím má byť vydlážená koňská maštaľ?

Na mnohých miestach s kameňom vydláža maštaľ, a síce s kvadrátnymi kameňami, inde s tenlou, ba sme už i dosky videli, predsa ale chudobnejší a skúpi boháči s puhou zemou sú spokojní.

Čo je najpríhodnejšie a najlepšie, to teraz nechcem pojednávať. Ja chcem cteného čitateľa obznámiť s mienkou baróna Blomberga, ktorý mal v obyčaji piesok upotrebiť k tomu cieľu; kone tedy v jeho maštali na piesku stáli.

Tento pán opisuje, že z pod koní už pred dvadsať rokmi dal kamene povyhadzovať, a doposiaľ to ešte neobanoval, že to urobil.

Pod jeho koňmi je biely piesok drobný asi na 60 centimetrov, ktorý každú jar nechá vyviezť na role, čo sa dokázalo byť dobrým hnojením. Potom ale vždy nového dá navoziť.

V poslednom čase sa i k tomu odhodlal, že aj s ovcami tak zachádza. Choseň ale z toho vyzierajúci v následných ťahoch podáva.

Kone a iný dôbytok v takej maštali vždy na mäkom a v chladnom stojí. Mekosť dobre účinkuje na nervy, na žily a na nohy, ktoré sa tak chytro nepokazia; chladná pôda ale osoží kopytu.

Ani to sa neprihodí, že by sa kôň zastupil a si členky poranil, kdežto keď na kameni abo na klzavom dreve stojí, veľmi často sa to pridá.

Aj povetrie maštale môžeme veľmi ľahko prečistiť. K čomu je potrebná koľká-toľká zá- soba piesku, z ktorého toľko dáme do maštale, koľko odtiaľ s vrchu soškriabeme každé tri štyri týždne a von vynesieme. Ale aj na pod- kovách vyhráma zvlášte v zime, keď kone doma stoja na piesku, podkova sa nič nedere. Ten piesok vybratý ale je výborný hnoj na lúky.

Aj iných útrat nenie, lebo dovážanie piesku nám hojne zaplatí, hnoj pieskom nám skytnutý.

A ostuda nenie s tým veľká spojená; lebo trochu poškríaf ten utlačený piesok po vrchu, to von vyhádzaf, a nového s lopatou nahádzaf, abo v táčkach navoziť, to veľmi chytro ide.

Povetrie maštale ale je vždy čisté a zdravé.

Kto by naším riadkam nedôveroval, nech túto lacnú prípravu prevedie, uvidí, že máme pravdu.

Zvlášte kto len zem má pod koňmi, tomu je to veľmi ľahko previesť. Aj už i z tej príčiny to odporúčame tomuto poslednému, lebo zem je obyčajne vlhká, kdežto piesok dolu stiahne vlahu.

Jozef Čachtičan.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpák a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Uctive prosíme našich ct. predplatiteľov, aby číslo obalky, pod ktorou im noviny chodia, na koniec nám naznačiť ráčili, lebo takto ľahšie si do knihy zapísať môžeme.

Uvedomenie. V tom položení sme, že ct. duchovní aj erga sacra objednať môžu tak kalendár (1 exempl. unum sacrum), jako i Přípravu ku spo- vedi . . .“ (2 ex. viaz., abo 3 ex. broš. erga unum sacrum). Redaktor „Kreštana“ Budapešť, VIII. Maria- Tereziatér 9.

J. Wičko. Pre množstvo vážnych dopisov nemô- žeme vašej žiadosti vyhovieť.

Zásielku „Prosba a návrh“ uverejniť nemôžeme, lebo smeru politického v nej skoro nič nenie, teraz ale tento je tej najväčšej povahy. Preto ale neklesajte.

A. C. Nová-Ves. Objednať kalendáre a potom ich nazpät poslať a nám márne zapríčiniť dvojnásobné útraty poštové, to je znak čudného rázu.

Andrejovič. Ráďte, prosíme Vás, privátne veci bez podotknutia nechať, lebo následkom veršú „Quo- dlibet sa 4 predplatitelia odpudia. Vela nepríjemnosti sme mali. S tým ale nechceme to tvrdiť, že by ste Vy nemal pravdu.

D. E. Dubova. 11 zl. 30 kr. od júna 1895.

Knižná polica.

Poučenie o pobožnosti božského srdca Ježiša. Vydáva braterstvo b. srdca v Detve. Cena?

„Rövid bibliai történet a kath. népisk. alsóbb osztályai számára.“ Knecht F. J. Freiburgu Herder.

Žartovné novinky „*Herkó Páter*“ vychádzajú každý týždeň tu na 16, tu na 8 stranách.

Slováci v celej krajine nemajú druhých takýchto novínok, ktoré by v duchu katolíckom zastávaly ľud a česaly, prenasledovali lakomstvo úžerníkov a násilie židov. Cena na celý rok 2 zl., predplatiť sa môže pod nápisom: Redakcia „*Herkó Pátra*“ Budapešť IV., Zsibárus u. 7.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.05—7.45 zl. Raž 6.15—6.30 zl. Jačmeň na krm 4.10—4.40 zl. do pálenie 5.20—6.00 zl. na várku 6.50—8.00 Oves: 5.45—6.00. Kukurica 3.80—3.90. Proso: 5.25—5.50. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 08.75—09.50. Koprné semeno: 08.55—09.00.

3. Sťrova: Veľká biela fízula 7.50—8.00. tmavá 8.00—8.50 okruhá: 7.50—8.00., tarkavá 8.00—8.50. Šošovica 14.5—15.50. Hrach 8.50—09.50. Čistý 12.00—12.50 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 15—16. Burgyňa 0.00—1.15. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 1.80—2.70. Slama. Na pcel stielanie: 1.35—1.65. Žup 1.60—1.65.

6. Siatie: Červená ďatelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarníedník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 207 hospodárskych volov; 2(8 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do jarma do 000—345 zl. Dojné kravy: za jeden kus 60—145 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 3600 kusov oviec. Ceny: 12—14.00 zl. za páru, a 15—18 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 16—18. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajca 43—44 Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Stanina 46.00—50., udená 51—00.00 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tery 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Telaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Telaciny najl. víksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Hl. spolupracovníka dočasne zastupuje: Čachtičan.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávať na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposielá ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

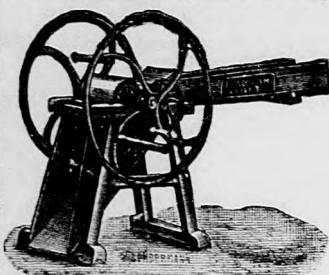
S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

MICHAL TRESKOŇ**V NAGY-BITTSE, (TRENCSÉN MEGYE)**

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča p. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, triery, rozsevačky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovania kukurice, pluhý a brány, amer. hrable mašiny na lámání stromovej kôry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

Práve vydaný bol I. sošit

„Najdôležitejších Offertorii“*na celý rok“.*

Obsahuje 6 čísel, a sice: off. na sl. Všetech Svätých, off. i grad. na 8. prosinca, všetky off. vianočné až do nového roku sa môže obdržať partitúra so 4 hlasy po zaslaní 70 kr. Jednotlivé hlasy po 8 kr. Kdo by sebe priat part. samu, zašle 50 kr.

F. CENEK,

sp. šk. a r. chóra v Jestrabicach u Koryčany na Morave.

OZNAM.

Mám na predaj murovaný mlýn. Spad 15. Strevic. Voda stála v zime i v lete. Samotný je v osade. Sú dve izby, kuchyňa, komora, mašafa, šopa, krmníky a dve zahrady.

Ústne lebo písobne obrátiť sa je treba na majiteľa

Jána Danek,

Dlhá posledná pošta Cseszte, (prešporská stol.)

Lurdská voda

zo zázračného prameňa, v pôvodných litrových sklenicách je k dostaniu — **Jedino** —

u Gustáva Stampfl,

v Budapešti VIII. Gólya-ulica čis. 28.

Cena bezpoplatku spolu so zabalením 2 zl. 10 kr. ďalej ručníky **Sv. Veroniky** s hodnovernými listinami, kus za 1 zl.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

Hlavná výhra
prípad.
500,000
mariek.

O z n a m
šťastia

Výhry
poisťuje
štát.

Pozvanie k súčasťneniu sa na výhrach

veľkej peňazovej loterie od štátu Hamburgu poisťenej na ktorej.

10 millionov 746,990 mariek**Istotne musí sa vyhrať.**

Výhry tejto výhodnej peňazovej loterie, ktorá podľa návrhu len 112,000 žrebov obsahuje, sú následovné, totiž:

Tá najväčšia výhra je prípadne 500,000 mariek.

Prvá výhra	300,000 mariek.
1 výhra a	200,000 mariek.
1 výhra a	100,000 mariek.
2 výhry a	75,000 mariek.
1 výhra a	70,000 mariek.
1 výhra a	65,000 mariek.
1 výhra a	60,000 mariek.
1 výhra a	55,000 mariek.
2 výhry a	50,000 mariek.
1 výhra a	40,000 mariek.
3 výhry a	20,000 mariek.
21 výhry a	10,000 mariek.
46 výhry a	5000 mariek.
106 výhry a	3000 mariek.
206 výhry a	2000 mariek.
782 výhry a	1000 mariek.
1348 výhry a	400 mariek.
42 výhry a	300 mariek.
138 výhry a	200, 150 mariek.
35327 výhry a	155 mariek.
8961 výhry a	104, 100 mariek.
9249 výhry a	73, 45, 21 mariek.

Spolu **56,240** výher, a prídu za niekoľko mesiacov v 7 odeleniach k istému rozhodnutiu.

Hlavná výhra 1-nej triedy obsahuje 50,000 mariek, vstupuje v 2-tej triede na 55,000 mariek, v 3-tej na 60,000 m., v 4-tej na 65,000 m., v 5-tej na 70,000 m., v 6-tej na 75,000 m., v 7-mej na 200,000 m., a s odmenou 300,000 m. prípad. na 500,000 m.

Na prvé výhrove ťahanie, ktoré je úradne určené, 29 okt. 1898. stojí

Celý pôvodný žreb len 3 zl. 50 kr.
Pol pôvodného žrebu len 1 zl. 75 kr.
Štvrtka pôvodného žrebu len — zl. 90 kr.

Každý z účastných dostane odo mňa po výfahu hneďky úradný soznam bez toho, že on musel písať.

Rozvrh losovania so štátnym erbom, na ktorom vkladky a podelenie výher na 7 tried je vidno, popredku zdarma posielam.

Vyplacanie a rozposilka výhrových peňazi odo mňa zrovna na patričných rýchlo a v najprísnejšej tajnosti sa deje.

Objednenia prosím poštovou poukázkou alebo i doberkou.

Nech sa tedy, komu sa ľubi, obráti s jeho nariadením pre najbližšie ťahanie, hneď, predsa až do

29 október toho roku

dôverne na

JOSEFA HECKSCHER,

bankár a smenková účtovna v Hamburgu.

1—1